

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z protestu wyborczego D.W.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

D.W. (dalej: „wnosząca protest”) pismem z 25 października 2023 r. wniosła protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyły się 15 października 2023 r. Wnosząca protest wskazała, że była mężem zaufania przy Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. Podniosła, że doszło do popełnienia przestępstw przeciwko wyborom określonym w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, dotyczących przebiegu głosowania i ustalania wyników wyborów, a także naruszenia prawa wyborczego

określonego w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”) oraz wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych zawartych w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej Nr 211/2023 – dotyczących przebiegu głosowania oraz ustalania wyników głosowania. Wnosząca protest wskazała, że powyższe naruszenia sprowadzały się do:

1. niezapewnienia tajności głosowania – z uwagi na zbyt małą powierzchnię lokalu wyborczego i niezapewnienie odpowiedniej ilości stanowisk do głosowania. Zdaniem wnoszącej protest, zachowanie to wypełniało znamiona przestępstw z art. 249 pkt. 2 i 3 k.k., art. 250 k.k. oraz art. 251 k.k., a ponadto naruszało przepisy art. 42 § 1 k.wyb., art. 49 § 1 k.wyb. i art. 52 § 5a k.wyb., a także pkt. 2, pkt 23 ust. 3, pkt 29 ust. 1, 2, 3, pkt 63 i pkt 75 Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej;
2. wynoszenia i stemplowania kart do głosowania poza lokal wyborczy – za kotarę, w czasie głosowania. Według wnoszącej protest powyższe zachowanie naruszało przepisy art. 39 § 2a i art. 497a k.wyb.;
3. nieprawidłowego, zakazanego prawem klasyfikowania oraz zakazanego prawem liczenia kart i głosów, to jest bez okazywania kart wszystkim obecnym członkom komisji – co jest jedyną i wyraźnie nakazaną prawem metodą pracy obwodowych komisji wyborczych. W miejsce tej metody zastosowano metodę zakazaną, tj. po zakończeniu głosowania klasyfikacji kart i podliczenia wyniku głosowania w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. dokonano w podgrupach. Według wnoszącej protest powyższe zachowanie wypełniało znamiona przestępstw stypizowanych w art. 248 pkt 2, 3 i 4 k.k. oraz art. 249 pkt 3 k.k., a dodatkowo stanowiło naruszenie art. 69 § 3a-3c k.wyb., art. 71 §1a-1b k.wyb. oraz pkt 99, pkt 104-106 i pkt 107 ust. 1 Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej.

Wnosząca protest zażądała unieważnienia wyborów na posłów do Sejmu i na senatorów do Senatu w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej i Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w W. wnieśli o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

[ms]

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 242 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”), Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym i wydaje, w formie postanowienia, opinię w sprawie protestu. Powyższe przepisy znajdują zastosowanie również w przypadku wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów do Senatu (art. 258 k.wyb.).

Protest przeciwko ważności wyborów może być wniesiony do Sądu Najwyższego z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (art. 82 § 1 k.wyb.).

Zgodnie z art. 241 § 3 k.wyb., wnoszący protest powinien sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Z treści tego przepisu wynika, że osoba wnosząca protest jest zobowiązana do wykazania wpływu wystąpienia naruszeń na wynik wyborów. Sąd Najwyższy pozostawia natomiast bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą wymogów formalnych, tj. niezawierający zarzutów, które zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., mogą być podstawą kwestionowania ważności wyborów oraz w którym nie przedstawiono lub nie wskazano dowodów, na których zarzuty te byłyby oparte (art. 243 § 1 k.wyb.).

W niniejszej sprawie wnosząca protest nie przedstawiła żadnego dowodu, ani nie uprawdopodobniła wystąpienia jakiegokolwiek z opisanych przez siebie naruszeń. W protokołach z głosowania w pkt IV („Uwagi i adnotacje”) mężowie zaufania podnieśli dwa zarzuty, tj.: „Obcesowe i obraźliwe traktowanie mężów zaufania i brak zrozumienia jego roli przez kilku nielicznych członków komisji” oraz „Karty do głosowania w nocy przechowywane były w niezaplombowanym

pomieszczeniu. Przewodniczący i członkowie komisji kwestionowali uwagi nt. nieużywania długopisów przy liczeniu frekwencji i głosów. Podczas liczenia głosów na stole leżały 2 długopisy”. Żaden z nich nie odnosił się jednak do naruszeń podniesionych przez wnoszącą protest. Samo jej twierdzenie, że określone zachowania miały miejsce – zwłaszcza w zestawieniu z treścią protokołów głosowania oraz stanowiskiem Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w W. , nie może zostać uznane za wystarczające dla uznania, że wnosząca protest przedstawiła dowody, na których oparte były jej zarzuty.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się natomiast, że opinia wnoszącego protest, ze swej istoty niepoparta żadnymi dowodami, może być zakwalifikowana wyłącznie jako opinia prywatna, a zarzuty sprowadzające się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w ustawie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., I NSW 206/19). Przyjęty zarówno w Kodeksie wyborczym, jak i ustawie z 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym model protestów wyborczych i referendalnych polega na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej kontroli ważności wyborów i referendum. Brak natomiast podstaw prawnych do prowadzenia w tym zakresie kontroli abstrakcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2019 r., I NSW 235/19).

Niezależnie od powyższego dodać również należy, że opisane przez wnoszącą protest naruszenia nie wypełniały znamion wskazanych przez nią przestępstw. Z opisu stanu faktycznego nie wynika bowiem, że doszło do nieprawidłowego sporządzenia protokołów lub innych dokumentów wyborczych – zwłaszcza przy użyciu podstępu, niszczenia, uszkodzania, ukrywania, przerabiania lub podrabiania protokołów lub innych dokumentów wyborczych, dopuszczenia się nadużycia lub dopuszczania do nadużycia przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów, jak również przeszkadzania w głosowaniu lub obliczaniu głosów przy użyciu przemocy, groźby bezprawnej lub podstępu. Przytoczone przez wnoszącą protest zarzuty stanowią wyłącznie jej podejrzenia co do potencjalnej realizacji znamion czynów zabronionych przez członków Obwodowej Komisji Wyborczej Nr [...] w W..

Co więcej, za bezzasadne uznać należałoby pozostałe zarzuty podniesione przez wnoszącą protest. W zakresie nienależytego zapewnienia tajności głosowania w lokalu wyborczym, podnieść należy, że zasadniczym celem zapewnienia tajności głosowania jest przeciwdziałanie zdarzeniom mającym charakter agitacji podczas oddawania głosów, tj. przeciwdziałanie manifestowaniu dokonanego wyboru i oddziaływaniu na wyborcę ze strony osób trzecich (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2019 r., I NSW 36/19). Charakteru takiego nie będzie miało natomiast wyposażenie lokalu wyborczego w niewystraczającą ilość, w stosunku do liczby osób jednocześnie głosujących, miejsc do głosowania, gwarantujących tajność oddanych głosów. Wnosząca protest przyznała, że w lokalu wyborczym znajdowały się odpowiednie stanowiska do głosowania. Wyborcy mieli więc możliwość oddania głosu przy ich użyciu. Decyzja o oddaniu głosu, w sposób, który nie gwarantował im pełnej anonimowości, wynikała zatem z ich woli.

Bezzasadny byłby również zarzut dotyczący wynoszenia kart do głosowania poza lokal wyborczy. Okoliczność przedzielenia sali gimnastycznej, w której znajdował się lokal wyborczy kotarą, nie wpłynęła bowiem na stworzenie odrębnego lokalu wyborczego w tym pomieszczeniu, jak również nie prowadziła do wynoszenia kart do głosowania poza lokal wyborczy. Niezależnie od powyższego, na marginesie należy również dodać, że naruszenie, na które powołuje się wnosząca protest, tj. popełnienie przestępstwa z art. 497a k.wyb., nie mieści się w katalogu przesłanek do wniesienia protestu wyborczego. Zgodnie z art. 82 § 1 pkt 1 k.wyb., podstawą wniesienia protestu wyborczego może być dopuszczenie się nie jakiegokolwiek przestępstwa, lecz jedynie przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów. Ustawodawca wyłączył więc z tego zakresu popełnienie przestępstw i wykroczeń zawartych w Dziale IX Kodeksu wyborczego.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. orzekł jak w sentencji.

[a]